

ملالی موسی نظام

۲۴ اپریل، ۲۰۲۵

خر خری و خر سواری

مضمون مرحوم داود موسی تحت عنوان «خر سواری» که روز قبل در وبسایت ملی «استقلال - خیلواکی» اقبال نشر یافت، به گمان اغلب که از شعر معروف «خر نامه» شاعر و نویسنده ملی گرا و مبارز فقید ایران «میرزاده عشقی» الهام گرفته شده است؛ چونکه اوضاع اجتماعی ای ۲۰ سال جمهوریت در افغانستان و اشغال ناتو و همگامان همچنان با نصب اشخاص غیر ملی، رهنان و جنایتکاران تنظیمی جهادی، اعتماد بر از زیر دار گریختگان «خلق و پرچی» و گروه های بی تجربه و نا مناسب در کرسی های هر سه قوای دولتی در پهلوی فساد اداری وسیع و خویش خوری های غیر عادلانه، بی شباهت به اوضاع ایران در عصر «میرزاده عشقی» نبوده است.

بنا برآن، مطالعه مطلب منتشره مرحوم داود موسی که خود در افغانستان بسر میبرد و اوضاع نا بسامان کشور را با چور و چپاول گروه های غیر ملی و قانون شکن از نزدیک نظاره مینمود، این قلم را وادار ساخت تا هموطنان محترم را با قطعه شعر پاینده شاعر ملی و مردمی ایران آشنا نمایم.

در چنین عصری که تکنالوژی انترنتی چهار نعل به جلو میتازد، جالب است که این شعر پر معنی که نمایانگر عصر اجتماع تاریکی از مملکت همسایه است، هم با استفاده از قدرت «هوش مصنوعی» تحلیل و تشریح میگردد. چون قطعه شعر «خر خری و خر سواری» طولانی بوده و تعداد اسمای خاص در آن به جامعه افغانی ارتباط نمی گیرد، ابیات مناسبی از مجموع درین مطلب انتخاب گردیده است.

خلاصه

هوش مصنوعی: شعر به نقد و طنز وضعیت اجتماعی و سیاسی عصر خود می پردازد، و با استفاده از تصویر خر به تقبیح عملکرد های نادرست و بی خاصیت

رهبران و دولتمردان عصر می پردازد. شاعر می گوید که در روزگار ما، خرها و نادان ها بر جامعه حکم فرما شده اند و تمامی احترام ها به آن ها داده شده است. وی به نوعی دلسوزی و حسرت نسبت به اوضاع فعلی ابراز می کند و به این نتیجه می رسد که دولتمردان و وزرا به هیچ وجه شایستگی ندارند و در واقع اکثراً به خرها شبیه اند. در نهایت، شاعر به بیداری و توجه مردم نسبت به این وضعیت تأکید دارد و از وضع کنونی ابراز نا امیدی می کند.

برگردان به زبان ساده

دردا و حسرتا که جهان شد به کام خر!

زد چرخ سفله، سکه دولت به نام خر!

هوش مصنوعی: ای کاش و افسوس که دنیا به راحتی به کام موجودات بی ارزش می چرخد! دوران بدی است که قدرت و ثروت به دست کسانی افتاده که شایستگی اش را ندارند.

افکنده است سایه، هما بر سر خران

افتاده است طایر دولت به دام خر

هوش مصنوعی: پرنده خوشبختی بر سر خرها سایه افکنده و نشانه هایی از سعادت در اینجا دیده می شود.

خر بنده خران شد، آزادگان دهر!

پهلو زن است چرخ، به این احتشام خر

هوش مصنوعی: این شعر به نوعی به تناقض ها و ظواهر زندگی اشاره دارد. شاعر می گوید که فردی که به عنوان یک خر شناخته می شود، به یک مقام یا وضعیتی رفیع دست یافته است، و در عوض، افراد آزاد و شریف باید به این وضعیت خیره شوند. به این معنا که زندگی می تواند گاهی خلاف آنچه به نظر می رسد، باشد و واقعیت ها و ظواهر ممکن است با یکدیگر تناقض داشته باشند.

خرها تمام محترمند! اندرین دیار!

باید نمود از دل و جان احترام خر

هوش مصنوعی: در این دیار، همه خرها بسیار محترم هستند و باید با تمام دل و جان به آن ها احترام گذاشت.

خرها وکیل ملت و ارکان دولت اند

بنگر که بر چه پایه رسیده مقام خر؟

هوش مصنوعی: خرها نماینده مردم و اساس دولت هستند. دقت کن که خر در چه جایگاهی قرار گرفته است!

شد دائمی ریاست خرها به ملک ما

ثبت است بر جریدهٔ عالم دوام خر

هوش مصنوعی: ریاست و برتری خرها در سرزمین ما ثبت شده و در تمام دنیا نام آن همیشه باقی خواهد ماند.

آگاه از سیاست کابینه، کس نشد

نبود عجب که «نیست» معین مرام خر

هوش مصنوعی: این بیت به انتقاد از سیاست‌های دولت و ناکارآمدی آن اشاره دارد. شاعر به این نکته اشاره می‌کند که هیچ کس از سیاست های پشت پرده و تصمیمات دولت آگاه نیست و تعجبی ندارد که در چنین شرایطی، کسی مانند یک خر، در معانی و رویکرد خود گم گشته و بی هدف باقی بماند. وجود عدم آگاهی و درک از وضعیت سیاسی به نوعی به انحطاط و بی هدفی در رفتارها و اندیشه ها منجر می شود.

روزی که جلسه وزرا، منعقد شود

دربار چون طویله شود ز ازدحام خر

هوش مصنوعی: وقتی که جلسه وزرا تشکیل می شود، دربار به قدری شلوغ می شود که مانند یک طویله پر از خر به نظر می رسد.

گفتم به یک وزیر، که من بنده توام

یعنی من ز روی ارادت غلام خر

هوش مصنوعی: به یک وزیر گفتم که من خدمتگزار توام، به این معنا که من از روی احترام و محبت، در خدمت تو هستم مثل یک غلام.

خرهای تیزهوش، وزیران دولتنند

یا حبذا ز رتبه و شأن و مقام خر

هوش مصنوعی: خرهای باهوش، افراد مهم و با مسوولیت در حکومت هستند، یا چه خوب است مقام و جایگاه خر!

چون نسبت وزیر به خر، ظلم بر خر است

انصاف نیست، کاستن از احترام خر

هوش مصنوعی: وقتی وزیر را با خر مقایسه می کنیم، بی عدالتی است که به خر بی احترامی کنیم. این ناعدالتی نشان دهنده کم کردن احترام نسبت به خر است.

امروز روز خرخری و خرسواری است

فردا زمان خرکشی و انتقام خر

هوش مصنوعی: امروز روزی است که باید جلوی مشکل ها را گرفت و از حوادث ناگوار جلوگیری کرد، اما فردا زمان پرداختن به عواقب این مشکلات و جبران خسارت ها خواهد بود.